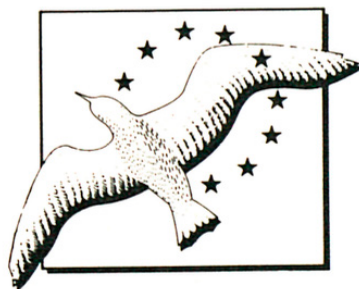

**Programa Integrat d'Actuacions per a
la Revitalització Socioeconòmica, la
Diversificació Productiva i la Cohesió
Territorial del Municipi de Maçanet de
Cabrenys**

Desenvolupament Territorial per a la
Revitalització Socioeconòmica de Maçanet de
Cabrenys

Pla Integral de Desenvolupament Local i Diversificació Econòmica en Zones Rurals de Muntanya – Maçanet de Cabrenys

El Programa Integral de Dinamització Socioeconòmica del Municipi de Maçanet de Cabrenys s'inscriu en el marc de les iniciatives de desenvolupament rural impulsades per les institucions europees amb l'objectiu de promoure la cohesió territorial i reforçar l'activitat econòmica en zones rurals amb dificultats estructurals.

El municipi de Maçanet de Cabrenys, situat a la comarca de l'Alt Empordà i caracteritzat per una baixa densitat demogràfica i una economia tradicionalment vinculada als sectors agrari i forestal, presenta diverses problemàtiques comunes a altres territoris rurals de muntanya, com ara l'envelliment de la població, la reducció de l'activitat econòmica i la pèrdua progressiva de població.

Davant d'aquesta situació, el projecte planteja un conjunt d'actuacions coordinades orientades a estimular l'activitat econòmica local, promoure la rehabilitació del patrimoni residencial i impulsar noves oportunitats vinculades al turisme rural i als recursos territorials del municipi.

L'execució del projecte s'ha dut a terme sota la coordinació de l'Ajuntament de Maçanet de Cabrenys, amb el suport tècnic del CCESCIPFOI, i amb la participació d'agents locals i institucions implicades en el desenvolupament territorial.

El projecte té també una vocació pilot, amb la finalitat d'explorar estratègies de revitalització territorial que puguin esdevenir referents per a altres municipis rurals amb característiques similars.

MARC NORMATIU GENERAL DE REFERÈNCIA

El present projecte s'emmarca en les polítiques de desenvolupament regional i cohesió territorial impulsades per la Comunitat Europea amb l'objectiu de promoure el desenvolupament econòmic equilibrat de les zones rurals amb dificultats estructurals.

La seva execució s'ha dut a terme d'acord amb el marc normatiu vigent en matèria de gestió dels fons estructurals europeus, així com amb les disposicions estatals, autonòmiques i locals relatives al desenvolupament rural, la promoció econòmica i el règim de les administracions públiques.

En aquest sentit, el projecte s'ha desenvolupat en coherència amb els principis generals de cooperació institucional, coordinació interadministrativa i eficiència en l'assignació de recursos públics que regeixen les iniciatives de desenvolupament territorial impulsades en l'àmbit comunitari.

Aquest marc normatiu ha proporcionat la base jurídica i administrativa necessària per a la planificació, execució i seguiment de les actuacions previstes dins del programa de dinamització socioeconòmica del municipi de Maçanet de Cabrenys.

COMITÈ REDACTOR I EQUIP TÈCNIC DE TREBALL

La redacció del present informe i el seguiment tècnic de les actuacions desenvolupades en el marc del projecte han estat realitzats per un equip de treball constituït per personal tècnic vinculat a les tasques d'anàlisi territorial, coordinació institucional i suport a la implementació del programa. Aquest equip ha estat responsable de la recopilació d'informació, l'elaboració de la documentació tècnica i la sistematització dels resultats derivats de les diferents actuacions executades durant el període d'aplicació del projecte.

El comitè redactor i equip tècnic ha estat integrat per les persones següents:

Elisabet Romaní

Tècnica de desenvolupament territorial

Lola Fontcuberta

Tècnica de coordinació institucional

Rosa Vallbona Sirac

Agent territorial responsable del projecte

Aquest equip ha treballat en coordinació amb l'Ajuntament de Maçanet de Cabrenys i amb els serveis tècnics del CCESCIPOI, garantint la coherència metodològica del document i l'adequada justificació de les actuacions desenvolupades en el marc del programa europeu de desenvolupament rural.

Elisabet Romani

Tècnica de desenvolupament territorial

Lola Fontcuberta

Tècnica de coordinació institucional

Rosa Vallbona Sirac

Agent territorial responsable del projecte

0. PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL

1. INTRODUCCIÓ GENERAL

1.1 Context de les polítiques europees de desenvolupament rural

1.2 Justificació del projecte pilot

1.3 Objectius de l'informe final d'execució

2. MARC ESTRATÈGIC DEL PROGRAMA

2.1 Polítiques comunitàries de cohesió territorial

2.2 Programes europeus de desenvolupament rural en zones de muntanya

2.3 Principis d'intervenció territorial integrada

3. CONTEXT TERRITORIAL DEL MUNICIPI

3.1 Situació geogràfica i caracterització territorial

3.2 Evolució demogràfica del municipi

3.3 Estructura econòmica local

3.4 Diagnosi territorial preliminar

4. OBJECTIUS DEL PROJECTE

4.1 Objectiu general

4.2 Objectius específics

4.3 Resultats esperats

5. METODOLOGIA D'INTERVENCIÓ

5.1 Principis metodològics del projecte

5.2 Fase de diagnosi territorial

5.3 Fase de planificació estratègica

6. ACTUACIONS EXECUTADES

6.1 Estructura general del pla d'actuació

6.2 Coordinació institucional del projecte

6.3 Participació dels agents locals

7. PROGRAMA DE DINAMITZACIÓ ECONÒMICA

7.1 Creació del centre de serveis agraris

7.2 Suport a iniciatives empresarials locals

8. PROGRAMA DE REHABILITACIÓ D'HABITATGES

8.1 Diagnosi del parc d'habitatges del municipi

8.2 Criteris d'intervenció arquitectònica

8.3 Actuacions de rehabilitació executades

8.4 Impacte territorial de les actuacions

9. PROGRAMA DE PROMOCIÓ TURÍSTICA

9.1 Estratègia de desenvolupament del turisme rural

9.2 Creació d'infraestructures d'acollida turística

9.3 Senyalització de rutes i itineraris

9.4 Materials de promoció territorial

10. PLA D'IMPULS AGROFORESTAL

10.1 Situació del sector agrari local

10.2 Programes de formació tècnica

11. PRESSUPOST DEL PROJECTE

11.1 Estructura general de finançament

11.2 Aportacions de les diferents administracions

11.3 Cofinançament privat

12. DISTRIBUCIÓ PRESSUPOSTÀRIA

12.1 Assignació de recursos per línia d'actuació

12.2 Despeses d'assistència tècnica

12.3 Control pressupostari

13. RESULTATS PRELIMINARS

13.1 Evolució demogràfica

13.2 Evolució de l'activitat econòmica

13.3 Evolució del sector turístic

13.4 Indicadors territorials

14. SISTEMA DE SEGUIMENT I INDICADORS

14.1 Metodologia d'avaluació

14.2 Indicadors demogràfics

14.3 Indicadors econòmics

14.4 Indicadors territorials

15. GOVERNANÇA DEL PROJECTE

15.1 Comitè de direcció

15.2 Unitat tècnica d'execució

15.3 Xarxa d'agents locals

16. IMPACTE TERRITORIAL PRELIMINAR

16.1 Impacte econòmic

16.2 Impacte social

16.3 Impacte territorial i paisatgístic

17. AVALUACIÓ GENERAL

17.1 Valoració global del projecte

17.2 Principals dificultats detectades

17.3 Factors d'èxit

18. CONCLUSIONS

18.1 Principals resultats assolits

18.2 Aprenentatges institucionals

19. RECOMANACIONS

19.1 Consolidació del model de desenvolupament local

19.2 Continuitat de les línies d'actuació

19.3 Possibilitats de replicabilitat del projecte

1. INTRODUCCIÓ GENERAL

En el marc de les iniciatives comunitàries impulsades per les institucions europees orientades a afavorir el desenvolupament territorial equilibrat i la cohesió socioeconòmica entre regions, es presenta el present informe d'execució corresponent al projecte pilot de dinamització socioeconòmica del municipi de Maçanet de Cabrenys.

Aquest document té per finalitat exposar de manera sistemàtica, estructurada i degudament argumentada el conjunt d'actuacions implementades durant l'exercici 1994 en el marc del programa europeu de desenvolupament rural destinat a territoris caracteritzats per una densitat demogràfica reduïda, una limitada diversificació econòmica i una elevada dependència d'activitats tradicionals de caràcter agrari o forestal.

La redacció del present informe respon així mateix a les directrius metodològiques establertes pels protocols de seguiment i justificació de projectes finançats amb fons comunitaris, que requereixen la documentació detallada de les accions executades, els recursos pressupostaris utilitzats i els resultats preliminars observats en relació amb els objectius inicialment definits.

Cal assenyalar que l'elaboració d'aquest document s'ha dut a terme a partir de la recopilació d'informació procedent de diferents fonts institucionals i tècniques, incloent-hi informes parcials de seguiment, actes de reunions de coordinació, documentació administrativa generada durant el desenvolupament del projecte i aportacions dels diferents agents territorials implicats.

En aquest sentit, el present informe s'inscriu dins del conjunt de mecanismes de transparència, rendició de comptes i justificació tècnica que caracteritzen l'execució de programes cofinançats amb recursos comunitaris, i pretén aportar una visió global del procés d'implementació del projecte així com dels primers resultats obtinguts en relació amb els objectius estratègics establerts.

2. MARC ESTRATÈGIC DEL PROGRAMA

Les polítiques comunitàries de desenvolupament rural adoptades durant els darrers anys han identificat la necessitat de promoure intervencions específiques en territoris rurals que, per raons geogràfiques, econòmiques o demogràfiques, presenten dificultats estructurals per mantenir nivells adequats d'activitat econòmica i cohesió social.

Entre els principals factors detectats en aquests territoris destaquen:

- Regressió demogràfica progressiva
- Envel·liment de la població resident
- Limitació de l'activitat productiva
- Manca de diversificació econòmica
- Deteriorament del patrimoni edificat rural
- Disminució de serveis públics bàsics

En aquest context, les institucions europees han impulsat diferents programes pilot orientats a experimentar models integrats de desenvolupament territorial basats en la cooperació institucional, la participació local i la mobilització dels recursos endògens.

Aquest tipus d'iniciatives responen a la necessitat d'avançar cap a un model de desenvolupament rural que superi els enfocaments estrictament sectorials i que integri de manera coherent les dimensions econòmica, social, territorial i ambiental del desenvolupament.

Així mateix, el programa s'emmarca dins dels principis rectors de la política regional europea orientats a reduir les desigualtats territorials, reforçar la cohesió econòmica i social i promoure processos de desenvolupament equilibrat entre zones urbanes i rurals.

Des d'aquesta perspectiva, el projecte desenvolupat al municipi de Maçanet de Cabrenys ha estat concebut com una experiència pilot destinada a explorar estratègies de dinamització territorial replicables en altres municipis rurals amb característiques socioeconòmiques similars.

3. CONTEXT TERRITORIAL DEL MUNICIPI

El municipi de Maçanet de Cabrenys, situat a la comarca de l'Alt Empordà i integrat dins l'àmbit geogràfic dels Pirineus orientals, constitueix un exemple representatiu dels territoris rurals de muntanya que han experimentat durant les darreres dècades processos sostinguts de regressió demogràfica i transformació econòmica.

La seva ubicació en una zona fronterera i de relleu accidentat ha condicionat històricament tant les dinàmiques demogràfiques com les estructures productives del municipi. Tradicionalment, l'activitat econòmica local ha estat vinculada a sectors primaris com l'agricultura de subsistència, la ramaderia extensiva i l'explotació forestal.

No obstant això, els canvis estructurals experimentats durant la segona meitat del segle XX, especialment els processos d'industrialització i urbanització concentrats en altres territoris, han provocat una progressiva pèrdua de població i una reducció de l'activitat econòmica tradicional.

Les principals característiques territorials identificades durant la diagnosi inicial són les següents:

Indicador	Valor
Població total	764 habitants
Índex d'envelliment	31 %
Habitatges desocupats	27 %
Activitat agrària	19 %
Activitat serveis	36 %

L'anàlisi territorial elaborada per la CCESCIPFOI va concloure que el municipi presentava un conjunt de potencialitats significatives vinculades al patrimoni natural, al paisatge i al patrimoni arquitectònic rural, les quals podrien esdevenir elements clau per a una estratègia

de revitalització territorial.

En particular, es van identificar oportunitats relacionades amb el desenvolupament del turisme rural, la valorització de productes agroalimentaris de proximitat, la recuperació d'activitats artesanals tradicionals i la rehabilitació del patrimoni arquitectònic com a recurs per a nous usos residencials o econòmics.

Col·lecció d'imatges de l'Arxiu
Comarcal de l'Alt Empordà
1990

4. OBJECTIUS DEL PROJECTE

Objectiu general

Impulsar un procés de revitalització socioeconòmica sostenible del municipi de Maçanet de Cabrenys mitjançant la implementació d'un conjunt d'actuacions coordinades orientades a reforçar l'activitat econòmica local, millorar les infraestructures comunitàries i fomentar la fixació de població.

Aquest objectiu general s'inscriu dins d'una estratègia territorial més àmplia orientada a reforçar la viabilitat a llarg termini dels municipis rurals de muntanya mitjançant la diversificació econòmica i la millora de la qualitat de vida de la població resident.

Objectius específics

- Fomentar l'emprenedoria rural
- Rehabilitar el parc d'habitatges tradicionals
- Promoure el turisme rural sostenible
- Reforçar els serveis comunitaris
- Dinamitzar el sector agroforestal

Addicionalment, es planteja com a objectiu transversal promoure una cultura de cooperació entre els diferents agents territorials implicats —administracions públiques, actors econòmics locals, entitats socials i ciutadania— amb la finalitat de generar dinàmiques de desenvolupament local participatives i sostenibles.

5. METODOLOGIA D'INTERVENCIÓ

El desenvolupament del projecte s'ha estructurat en tres fases operatives principals, d'acord amb els criteris metodològics habitualment utilitzats en programes d'intervenció territorial cofinançats amb recursos comunitaris.

Fase 1: Diagnosi territorial

En aquesta fase inicial es van dur a terme diferents estudis i anàlisis destinats a obtenir una visió detallada de la situació socioeconòmica del municipi.

Les principals actuacions van incloure:

- Recopilació d'indicadors demogràfics i econòmics
- Entrevistes amb agents locals
- Anàlisi del parc d'habitatges
- Identificació de recursos territorials

Aquest procés de diagnosi va permetre establir una base empírica sòlida per a la definició posterior de les línies estratègiques d'intervenció.

Fase 2: Definició del pla d'actuació

A partir dels resultats de la diagnosi territorial es va procedir a l'elaboració d'un pla d'actuació estructurat en diferents eixos estratègics.

Aquest procés es va desenvolupar mitjançant un conjunt de sessions de treball i reunions de coordinació amb representants institucionals, actors econòmics locals i entitats associatives del municipi.

La metodologia utilitzada va prioritzar un enfocament participatiu amb l'objectiu de garantir l'adequació de les actuacions proposades a les necessitats i potencialitats específiques del territori.

Fase 3: Execució i seguiment

La fase d'execució va consistir en la implementació progressiva de les diferents línies d'actuació previstes en el pla estratègic.

Durant aquesta etapa es van establir mecanismes de seguiment periòdic que van permetre monitoritzar l'evolució del projecte, identificar possibles incidències i introduir ajustos operatius quan ha estat necessari.

Col·lecció d'imatges de l'Arxiu
Comarcal de l'Alt Empordà
1990

6. ACTUACIONS EXECUTADES

El projecte s'ha articulats entorn de quatre línies principals d'actuació:

1. Dinamització econòmica local
2. Rehabilitació d'habitatges rurals
3. Promoció turística sostenible
4. Reforç de serveis comunitaris

Cadascuna d'aquestes línies ha estat desenvolupada mitjançant un conjunt específic d'actuacions que han estat executades de manera coordinada amb l'objectiu de generar sinergies entre els diferents àmbits d'intervenció.

Cal destacar que la implementació de les actuacions ha requerit una estreta coordinació entre les administracions implicades, així com una participació activa dels agents socioeconòmics del municipi.

7. PROGRAMA DE DINAMITZACIÓ ECONÒMICA

S'han implementat diferents mesures orientades a estimular l'activitat econòmica local i afavorir la creació de noves iniciatives empresarials en el territori.

Entre les actuacions desenvolupades destaquen:

- Creació d'un centre de serveis agraris
- Suport tècnic a petites empreses artesanes
- Línia de microcrèdits per a emprenedors locals
- Assessorament empresarial bàsic per a noves iniciatives

Aquest conjunt de mesures ha tingut com a objectiu facilitar l'accés a recursos tècnics i financers per part de les persones emprenedores del municipi i del seu entorn immediat.

Resultats preliminars:

- 7 Noves iniciatives econòmiques
- 18 Llocs de treball creats

Tot i que es tracta de resultats inicials, els primers indicadors apunten a una dinamització progressiva del teixit econòmic local.

8. PROGRAMA DE REHABILITACIÓ D'HABITATGES

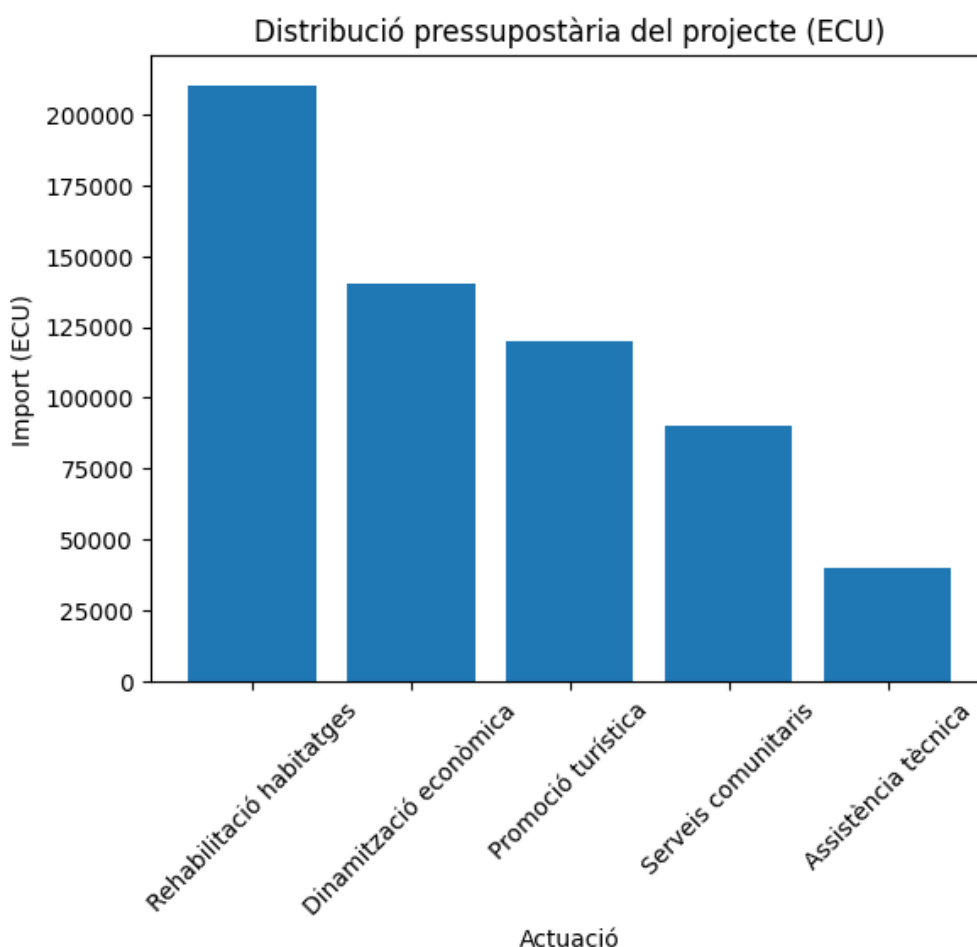
Amb l'objectiu de millorar la qualitat del parc residencial del municipi i incentivar la fixació de població, s'ha impulsat un programa pilot de rehabilitació d'habitatges tradicionals.

Aquest programa ha prioritzat la recuperació d'edificacions situades dins del nucli històric del municipi, amb especial atenció a la preservació dels elements arquitectònics característics del patrimoni rural.

Actuacions realitzades:

- Rehabilitació de 12 habitatges
- Restauració de 3 edificis històrics
- Millora d'infraestructures bàsiques

A més de contribuir a la millora del paisatge urbà, aquestes actuacions han generat activitat econòmica en sectors vinculats a la construcció i a la rehabilitació patrimonial.

9. PROGRAMA DE PROMOCIÓ TURÍSTICA

Les accions de promoció turística s'han orientat a la valorització del patrimoni natural i cultural del municipi.

Principals actuacions:

- Senyalització de rutes de senderisme
- Creació d'un punt d'informació turística
- Edició de material promocional
- Participació en iniciatives de promoció turística comarcal

Aquestes accions han contribuït a incrementar la visibilitat del municipi com a destinació de turisme rural i de natura.

10. PLA D'IMPULS AGROFORESTAL

S'han desenvolupat accions orientades a modernitzar el sector agrari i forestal i a millorar la gestió dels recursos naturals del territori.

Entre les mesures adoptades destaquen:

- Formació tècnica per a agricultors
- Suport a cooperatives locals
- Programes de gestió forestal sostenible
- Promoció de pràctiques agràries compatibles amb la conservació del medi natural

Aquestes iniciatives s'han orientat a reforçar la viabilitat econòmica de les activitats tradicionals del territori alhora que es promou una gestió sostenible dels recursos naturals.

11. PRESSUPOST DEL PROJECTE

Pressupost global executat:	
Font de finançament	Import ECU
Fons europeus	420.000
Administració autonòmica	95.000
Administració local	65.000
Aportació privada	20.000
Total: 600.000 ECU	

La gestió dels recursos econòmics s'ha realitzat d'acord amb els procediments administratius establerts pels programes comunitaris, incloent-hi mecanismes de control pressupostari i justificació documental de les despeses efectuades.

12. DISTRIBUCIÓ PRESSUPOSTÀRIA

Actuació	Import ECU
Rehabilitació habitatges	210.000
Dinamització econòmica	140.000
Promoció turística	120.000
Serveis comunitaris	90.000
Assistència tècnica	40.000

Aquesta distribució reflecteix la prioritats assignada a les actuacions de rehabilitació patrimonial i dinamització econòmica, considerades elements clau per al procés de revitalització territorial.

13. RESULTATS PRELIMINARS

Els primers indicadors d'avaluació mostren una evolució positiva en diferents àmbits.

Indicador	1993	1994
Població	764	781
Empreses locals	23	31
Places turístiques	18	42

Tot i que aquests resultats s'han d'interpretar amb prudència, les dades disponibles suggereixen una tendència favorable en relació amb els objectius del projecte.

14. AVALUACIÓ GENERAL

Els resultats preliminars indiquen que el projecte ha contribuït a estimular l'activitat econòmica local i a reforçar la cohesió social del municipi.

La participació activa dels agents locals, juntament amb la coordinació institucional entre les diferents administracions implicades, ha estat un element determinant per al correcte desenvolupament de les actuacions.

Tot i que l'impacte demogràfic només pot avaluar-se a llarg termini, les primeres dades

apunten a una estabilització de la població resident.

15. CONCLUSIONS

El projecte de dinamització socioeconòmica de Maçanet de Cabrenys constitueix una experiència pilot significativa en l'àmbit del desenvolupament rural de muntanya.

La combinació d'actuacions econòmiques, socials i territorials ha permès generar un marc favorable per a la revitalització del municipi.

Els resultats obtinguts suggereixen que l'aplicació d'estratègies integrades de desenvolupament local pot contribuir de manera efectiva a afrontar els reptes estructurals dels territoris rurals de muntanya.

Col·lecció d'imatges de l'Arxiu
Comarcal de l'Alt Empordà
1990

16. RECOMANACIONS

A partir de l'experiència adquirida durant l'execució del projecte es considera convenient:

- Consolidar els programes de suport a emprenedors
- Ampliar els programes de rehabilitació d'habitatges
- Reforçar les estratègies de promoció turística sostenible
- Fomentar mecanismes estables de cooperació institucional

La continuïtat d'aquest tipus d'iniciatives pot contribuir de manera significativa a consolidar els processos de revitalització territorial iniciats.

17. SISTEMA DE SEGUIMENT I INDICADORS D'AVALUACIÓ

Amb l'objectiu de garantir una adequada monitorització del procés d'execució del projecte, es va establir un sistema de seguiment basat en la recopilació periòdica d'indicadors quantitius i qualitius relacionats amb els diferents àmbits d'intervenció.

Aquest sistema de seguiment ha permès disposar d'informació actualitzada sobre l'estat d'execució de les actuacions i sobre els primers impactes observats en el territori.

Els indicadors utilitzats s'han agrupat en quatre categories principals:

1. Indicadors demogràfics

Relacionats amb l'evolució de la població resident i amb els processos de mobilitat territorial.

Entre aquests indicadors destaquen:

- Evolució del padró municipal
- Nombre de nous residents
- Índex d'envelliment

2. Indicadors econòmics

Orientats a analitzar la dinàmica del teixit productiu local.

Inclouen:

- Nombre d'empreses registrades
- Ocupació generada
- Volum d'inversions locals

3. Indicadors turístics

Destinats a mesurar la capacitat d'atracció del municipi com a destinació turística emergent.

Principals variables:

- Nombre de places d'allotjament
- Nombre de visitants anuals
- Ocupació mitjana dels establiments

4. Indicadors territorials

Relacionats amb la qualitat de l'entorn urbà i rural.

Entre aquests indicadors:

- Habitatges rehabilitats
- Superfície forestal gestionada
- Millora d'infraestructures locals

18. PARTICIPACIÓ INSTITUCIONAL I GOVERNANÇA DEL PROJECTE

Un dels elements centrals del model d'intervenció adoptat ha estat la promoció de mecanismes de cooperació institucional entre els diferents nivells administratius implicats en el desenvolupament territorial.

En aquest sentit, el projecte ha estat desenvolupat mitjançant una estructura de governança basada en tres nivells operatius principals:

Comitè de direcció

Format per representants de:

- Ajuntament de maçanet de cabrenys

- Administració autonòmica
- Entitats territorials de desenvolupament rural

La seva funció principal ha estat definir les línies estratègiques del projecte i supervisar el seu desenvolupament general.

Unitat tècnica d'execució

Responsable de la coordinació operativa de les actuacions.

Les seves funcions han inclòs:

- Gestió administrativa del projecte
- Coordinació amb agents locals
- Elaboració d'informes de seguiment

Xarxa d'agents locals

Constituïda per:

- Empresaris locals
- Agricultors i propietaris forestals
- Associacions del municipi

Aquesta xarxa ha participat activament en diferents processos de consulta i dinamització comunitària.

Col·lecció d'imatges de l'Arxiu
Comarcal de l'Alt Empordà
1990

19. IMPACTE TERRITORIAL PRELIMINAR

Tot i que el projecte es troba encara en una fase inicial pel que fa a l'avaluació d'impactes a llarg termini, els primers indicadors permeten identificar una sèrie d'efectes positius en el territori.

Entre els impactes preliminars detectats destaquen:

Revitalització del teixit econòmic local

La creació de noves iniciatives empresarials ha contribuït a diversificar parcialment l'activitat econòmica del municipi.

Millora del paisatge urbà

Les actuacions de rehabilitació d'habitatges han contribuït a recuperar edificacions tradicionals i a millorar la qualitat arquitectònica del nucli urbà.

Increment de la visibilitat turística

Les accions de promoció i senyalització de rutes han incrementat la presència del municipi en circuits de turisme rural i de natura.

Reforç de la cohesió comunitària

La participació dels agents locals en el desenvolupament del projecte ha afavorit la generació de noves dinàmiques de cooperació.

20. CONSIDERACIONS SOBRE LA SOSTENIBILITAT DEL PROJECTE

Un dels criteris fonamentals en la definició del projecte ha estat garantir la sostenibilitat de les actuacions més enllà del període inicial de finançament europeu.

Per aquest motiu s'han prioritzat intervencions que puguin generar dinàmiques autosostenibles a mitjà i llarg termini.

Entre els factors que poden contribuir a aquesta sostenibilitat destaquen:

- Consolidació de noves activitats econòmiques
- Desenvolupament progressiu del turisme rural
- Manteniment de programes de rehabilitació patrimonial
- Reforç de la cooperació institucional

En aquest sentit, es considera que el projecte ha establert les bases per a una estratègia territorial de desenvolupament que podrà continuar evolucionant en els propers anys.

El contingut d'aquesta publicació ha sigut creada per el ccesipfoi, el Comité Català i Espanyol de Supervisió Control i Impacte dels Projectes Finançats per Organismes Internacionals

Barcelona 1994

